

Centrum audiovizuálních studií FAMU**Posudek teoretické diplomové práce – bakalářské / magisterské**

Autor/ka práce: Tereza Chudáčková

Název práce: Magie Aleistera Crowleyho ve filmové praxi Kennetha Angera: Invocation of My Demon Brother a Lucifer Rising

Posudek oponenta/ky

Autor/ka posudku (jméno, příjmení, pracoviště):

Martin Blažíček, CAS FAMU

Hodnocení obsahu a výsledné podoby teoretické diplomové práce

Vhodnost zvoleného cíle a přístupu práce:

Osobnosti Kennetha Angera je v posledních letech věnován zvýšený zájem. Jeho interpretace skrze učení Aleistera Crowleyho se nabízí, dosud však takto komplexně nebyla provedena. K tématu je dostatek pramenů i literatury.

Relativní úplnost zpracované literatury ke zvolenému tématu:

Autorka uvádí relevantní literaturu, ke které však v textu odkazuje spíše méně, nebo vůbec. Chybí kritičtější anglická literatura k postavě A. Crowleyho, což je sice v práci přiznáno, ale udané důvody („...Z důvodu komplexnosti tématu jsem se rozhodla zvolit české překlady Crowleyho knih a české autory interpretací...“) se nezdají zcela oprávněné.

Schopnost kriticky vyhodnotit a použít odbornou literaturu:

Mám dojem, že si autorka zvolila hlavní literaturu, která k tématu není dostatečně kritická (Jahič 2021), a ona sama kritické postoje zaujímá spíše méně.

Logičnost struktury práce, souvislost jejích kapitol a jejich proporce:

Práce je dobře a přehledně strukturována, pisatelka se věnuje zvoleným tématům adekvátním rozsahem.

Jazyková a stylistická úroveň práce:

Práce je psána kultivovaným a přehledným jazykem.

Dodržení citační normy (pokud se v textu opakovaně vyskytují přejaté pasáže bez udání zdroje, práce nemůže být doporučena k obhajobě):

Ano.

Obrazové přílohy v dostatečném rozsahu, oprávněnost a vhodnost příloh, grafická úprava:

Ano.

Původnost práce, přínos k rozvoji oboru:

Ačkoliv se jedná o téma v současnosti frekventované, hloubka zájmu pisatelky a způsob argumentace je velmi původní.

Celkové hodnocení diplomové práce (A-F):

(vysvětlivky hodnocení: A = výborný výkon převyšující daná kritéria, B = nadprůměrný výkon s minimem chyb, C = průměrný výkon s přijatelným počtem chyb, D = přijatelný výkon s větším počtem chyb, E = výkon vykazující minimální naplnění kritérií, F = nepřijatelný výkon)

B-C

Doporučení:

Vlastní slovní hodnocení teoretické diplomové práce obsahuje odstavec shrnující obsah práce a její závěry; rozvádí detailněji hodnocení dílčích kritérií uvedených výše, zejména zdůvodnění známek D, E, F; vyzdvihuje přednosti práce, zvláště v případě hodnocení A, B; formuluje otázky, k nimž se student/ka musí při obhajobě vyjádřit; na závěr uvádí jednoznačné vyjádření, zda autor prokázal či neprokázal schopnost samostatné tvůrčí činnosti ve své oblasti výzkumu, zda jeho práce splňuje či nesplňuje požadavky standardně kladené na diplomové práce, zda vedoucí/oponent práci doporučuje či nedoporučuje k obhajobě a jakou známku navrhuje. Slovní hodnocení má typicky rozsah 1 normostrany; v případě práce bez výtek může být i kratší. U prací, kde není co vytýkat, je namísto položit doplňující otázku ve smyslu, kam by uchazeč pokračoval v dalším výzkumu.

Vlastní slovní hodnocení teoretické diplomové práce:

Práce Terezy Chudáčkové se zaměřuje na vztah mezi filmy Kennetha Angera a kultem Aleistera Crowleyho. Je známe, že Anger tuto komplexní nauku znovuobjevil, stejně jako řada dalších osobností 60. let. Přispěla k tomu i snaha Crowleyho sekretáře a studenta Kennetha Granta, který díla začal v této době intenzivně publikovat. Crowleyho eklektické učení v počátku 60. let saturovalo také potřebu nového esoterismu spojeného s hnutím hippies, příklonem k východnímu náboženství a společensko-morální reformou.

Autorka práce se nejprve zběžně zabývá postavou Crowleyho a Angera. Dobře pro text oba exponuje, bohužel se však velmi málo věnuje Angerovu vztahu k náboženství *theléma* (pouze str. 11). Jak se Anger vyrovnával s jeho kontroverzí? Nebo jej vnímal naopak jako produkt populární kultury 60. let? Přitom Anger v řadě rozhovorů Crowleyho učení komentoval a tyto by možná stály za kritičtější rozbor.

Poté autorka objasňuje některé principy náboženství *theléma*, věnuje se základům rituálů, objasňuje symboliku barev, tvarů a postavy, které poté nacházíme i ve filmech Kennetha Angera. Poukazuje přitom na vztah mezi praxí filmaře a magií. V kapitole *Magie v teorii a praxi filmu* pak říká, že „Již jsme dokázali, že dle Crowleyho definice magie za magii můžeme považovat i filmy“ (s. 23). Toto tvrzení se pravděpodobně váže na kapitolu 4.1 (s. 17-18), kde však není zřejmé, že označení Angerova filmování jako *magické praxe* pochází od Crowleyho, nebo od samotné autorky, chybí i citace, nebo označení pramene. Chybí i případný odkaz na citát Angera, který by tuto domněnku potvrdil.

V hlavní části práce se autorka zabývá formálním rozbořem dvou Angerových filmů na základě pravidel Crowleyho magie. Dochází k závěru, že Anger filmy realizoval dle systému s až matematickou přesností. Poukazuje na některé logické vazby ve vizuálním materiálu, časové proporce filmů, propojení symboliky barev a tvarů. Ukazuje také, že některé části filmů přímo korespondují s konkrétními rituály *theléma*. Přijímá zde i tvrzení, které se často objevuje v další literatuře (Allison, 2005), že Anger ve skutečnosti nереžíroval filmy, ale zaznamenával rituální praxe. To ukazuje na

konkrétních scénách z filmů. S tím dobře koresponduje i část 5.2 *Herci jako božstva* (s. 24-25), kde se autorka věnuje hereckému obsazení a vztahům členů štábu k okultismu.

V pojetí Terezy Chudáčkové rituální praxe pro Angera vlastně latentně nahrazují strukturální skladebná schémata, které se v 60. letech také stala klíčovým znakem experimentálního filmu. A to do té míry, že lze jednotlivé filmy rozložit na záběry, rekvizity, barevné akcenty a tvary a na jejich základě je vyložit jako logicky propojený a uzavřený systém. Ačkoliv působí argumentace přesvědčivě, nelze možná trochu nepochybovat, nakolik se skutečně jedná o Angerův úmysl a nakolik jde o systémovou interpretaci spontánních tvůrčích gest. Umělecká díla lze totiž obvykle interpretovat jako logické systémy, aniž by o to jejich autor nutně usiloval. V tomto případě to není vyloučené, opět však chybí odkazy na Angerovy vlastní interpretace filmů, kde by bylo možné tento přístup doložit. Práce tak je vysoce spekulativní, i když je nutné přiznat, že jde o spekulace poučené a opřené o řadu podpůrných materiálů.

Největší možnou výtkou textu by byl možný nedostatek odstupu od tématu a nedostatečné zaujímání kritických perspektiv. Existenci eklektického náboženství *theléma* spatřuje pisatelka jako bezproblémovou a využívá primární pramen v podobě knihy slovenského mystika a esoterika Sebastiana Jahiče. V souladu s tím si neklade žádné kontextuální otázky, vyhýbá se zasazení do souvislostí mimo rámec samotného kultu. Zajímavé by například bylo se podívat na jiná, Crowleyem inspirovaná díla, zcela také vynechává perspektivu diváka, což je opět přístup typický pro strukturalismus 60. let. Zajímavý by také byl pohled na Crowleyho jako na produkt exotismu přelomu století ve spojení s evropskou koloniální politikou, respektive jak toto prisma Anger reflektoval, či nereflektoval.

Práce je provedena s velkou pečlivostí a zaujetím, vzhledem k poměrně jednostranně zvolenému interpretačnímu klíči a výběru literatury navrhuji známku B-C.

Datum: 12. 9. 2022

Podpis:

